

DECIZIE

14 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

DIACONU Iurie
CATAN Liliana
BOICO Victor
PLĂMĂDEALĂ Ghenadie
BEJENARU Iurie

a judecat, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate Colesnic Andrei și avocatul Pruteanu Vasile, în numele inculpatului Onica Spiridon, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2022 în privința lui

Onica Spiridon XXXXX, născut la xxxx,
domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 30.06.2015 – 26.09.2019;

Instanța de apel: 10.10.2019 – 23.07.2020 și 08.09.2021-11.05.2022;

Instanța de recurs: 17.10.2020-08.06.2021 și 07.07.2022 – 14.11.2022.

Asupra recursurilor ordinare declarate, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Central, din 26 septembrie 2019 a fost încetat procesul penal în privința lui Onica Spiridon în baza art. 196 alin. (1) Cod penal, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să se pronunțe instanța de judecată în ordinea procedurii civile.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat, că Onica Spiridon *se învinuiește* că el în perioada iulie 2013–mai 2014, având scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul că dorește să inițieze o afacere cu scop de profit, aflându-se în s. Măgdăcești, r. Criuleni, a însușit de la Colesnic Andrei: un camion de model „ZIL 131 H”, cu n/î xxxxx, care valorează suma de 60 000 lei, un ferestruu cu panglica „Nominal” cu preț de 137 140 lei, un alt utilaj de prelucrare a lemnului fără denumire ce valorează suma de 10 000 lei și metal în sumă de 15 455 lei, prin ce a cauzat părții vătămate Colesnic Andrei un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă de 222 595 lei.

Aceste acțiuni ale lui Onica Spiridon au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică*

dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari.

2.1. Ulterior, prin ordonanța procurorului din 01.07.2019, din considerentul că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 s-au modificat prevederile art. 190 în dispoziția aliniatului (1), a fost completată învinuirea, Onica Spiridon fiind învinuit că el în perioada iulie 2013–mai 2014, ilegal, având scopul dobândirii ilicite prin inducerea în eroare a persoanei, prin prezentarea ca adevărate a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să inițieze o afacere cu scop de profit, aflându-se în s. Măgdăcești, r. Criuleni, a însușit de la Colesnic Andrei un camion de model „ZIL 131 H” cu nr. de înmatriculare xxxxx, care valorează 60 000 lei, un ferestruu cu panglică „Nominal” cu preț de 137 140 lei, și un utilaj de prelucrare a lemnului fără denumire ce valorează suma de 10 000 lei și metal în sumă de 15 455 lei, cauzându-i astfel părții vătămate Colesnic Andrei un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă de 222 595 lei.

Aceste acțiuni ale lui Onica Spiridon au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari*, iar de către prima instanță în baza art. 196 alin. (1) Cod penal – *cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.*

3. Apel, în termen au declarat procurorul Rapeșco Ivan, avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate Colesnic Andrei, și avocatul Pruteanu Vasile, în numele inculpatului Onica Spiridon.

3.1. Procurorul a depus cerere de apel prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Onica Spiridon să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu aplicarea art. 84 alin. (1) Cod penal, a-i stabili pedeapsă definitivă – închisoare pe un termen de 9 ani, în penitenciar de tip închis, cu amendă în mărime de 40 000 lei și privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 4 ani.

În motivarea cererii de apel, procurorul a reiterat că instanța de judecată incorect a recalificat fapta inculpatului Onica Spiridon conform art. 196 alin. (1) Cod penal, în pofida faptului că acuzarea, la faza de urmărire penală cât și în instanță de judecată, a prezentat suficiente probe care confirmă faptul comiterii de către inculpat a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Astfel, la adoptarea sentinței instanța de judecată, conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, urma să aprecieze fiecare probă prezentată de către acuzare din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei și să adopte o hotărâre legală.

Prin urmare, vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii se confirmă prin cumulul probelor acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanță de judecată: declarațiile părții vătămate, Colesnic Andrei, declarațiile martorilor Dediu Anatolie și Basiul Vitalie.

3.2. Avocatul Dumneanu Radu în apelul declarat în numele părții vătămate Colesnic Andrei a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a admite acțiunea civilă înaintată și a încasa de la inculpatul Onica Spiridon în beneficiul părții vătămate Colesnic Andrei suma de 120 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în rezultatul comiterii infracțiunii precum și obligarea inculpatului Onica Spiridon să compenseze prejudiciul material cauzat părții vătămate, și anume:

- contravaloarea în lei a utilajului – fereastră cu panglică „Nominal” cu valoarea de 10420 dolari SUA, calculat conform cursului stabilit de BNM la momentul încasării sumei;

- suma de 85 455 lei, ce constituie contravaloarea mijloacelor de transport de model „ZIL” în mărime de 60 000 lei, a utilajului pentru prelucrarea lemnului în valoare de 10 000 lei și a bunurilor procurate prin factura FB 5990645 din 22.05.2014 în valoare de 15 455 lei.

În motivarea cererii, apelantul a invocat că, în situația din speță, scopul lui Onica Spiridon a fost de a însuși bunurile preluate de la partea vătămată Colesnic Andrei, fapt care se confirmă atât prin constatările din cadrul urmăririi penale precum falsificarea elementelor de identificare a utilajelor primite de la partea vătămată și a mijlocului de transport de model „ZIL”.

Mai mult, scopul și faptul însușirii bunurilor se confirmă și prin declarațiile vădit eronate ale lui Onica Spiridon, care, urmărind scopul ducerii instanței de judecată în eroare, a indicat în cadrul cercetării judecătorești că utilajul și mijlocul de transport cu numerele de identificare șterse mecanic i-ar aparține, iar cele reclamate de către partea vătămată Colesnic Andrei ar fi fost luate de ultimul, situație care a fost combătută prin audierea specialistului care a ajutat la montarea utilajului și care a indicat că prin metoda explicată de către inculpat utilajul respectiv nu putea fi încărcat și transportat.

Cu referire la aspectul menționat, raportat la declarațiile inculpatului și a părții vătămate și argumentele instanței de fond precum că la momentul primirii bunurilor inculpatul nu a avut intenția de a însuși bunurile părții vătămate, deoarece aceștia ar fi convenit de comun acord inițierea unei activități comune pentru a produce profit, precum și faptul că valoarea bunurilor însușite e mai mare de 52 de salarii medii prognozate pe economie, calificarea corectă a acțiunilor inculpatului Onica Spiridon urma să se facă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Prin urmare, anume prezența sau lipsa scopului însușirii bunurilor altei persoane, potrivit art.113 Cod penal, impune calificarea faptelor persoanei, în dependență de situație în baza componentelor de infracțiune prevăzute de art. 190 sau art. 196 Cod penal.

A menționat apărarea că, prima instanță a adus argumente contradictorii în sprijinul soluției date, ori, pe de o parte a indicat că inculpatul nu ar fi avut scopul de a însuși bunurile reclamate de către partea vătămată și, în același timp, făcând abstracție de cele constatate nemijlocit în instanță a evitat să se expună în privința acțiunilor inculpatului de falsificare a elementelor de identificare ale utilajului și mijlocului de transport primit de la Colesnic Andrei, iar pe de altă parte a dispus transmiterea bunurilor părții vătămate, care au fost recunoscute în calitate de corpuri delictive în cadrul urmăririi penale și care au fost ridicate de la Onica Spiridon.

Referitor la acțiunea civilă a menționat că modificările art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală, operate prin Legea nr. 152 din 01.07.2016, în vigoare din 01.08.2016, impuneau instanța de judecată să soluționeze acțiunea civilă odată cu soluționarea cauzei penale în fond.

Cadrul normativ relevant, care urma să fie luat în considerare pentru soluționarea acțiunii civile în procesul penal sunt prevederile art. art. 14, 514, 1416, 1398 alin.(1) Cod civil (în vigoare la momentul comiterii faptelor prejudiciabile), iar referitor la repararea prejudiciului moral urma a fi aplicate prevederile art. 1422 și art. 1423 Cod civil, potrivit cărora prejudicial moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial, în cazurile prevăzute de legislație, de către instanța de judecată, în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate, aduce satisfacție persoanei vătămate.

Contrar prevederilor art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală, prima instanță a lăsat fără examinare acțiunea civilă depusă de partea vătămată, fără a se expune asupra cauzei neexaminării cererii de chemare în judecată înaintată de partea vătămată.

A mai invocat apărarea că, având la bază circumstanțele expuse, comiterea cu intenție a unor infracțiuni grave, încercarea de a duce în eroare atât organul de urmărire penală cât și instanța de judecată, cauzarea prejudiciilor părții vătămate, manifestate prin însușirea bunurilor transmise în administrare, ne întreprinderea nici a unei acțiuni în vederea recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiuni, consideră că în cauza dată s-a dispus ilegal încetarea urmăririi penale în legătură cu invocarea expirării termenului de prescripție, or valoarea daunei cauzate nu permite recalificarea acțiunilor inculpatului în baza art. 196 alin. (1) Cod penal.

3.3. Avocatul Pruteanu Vasile prin apelul declarat în numele inculpatului, a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Onica Spiridon să fie achitat, pe motivul lipsei faptei infracțiunii, invocând că:

- prima instanță, pronunțând o sentință de condamnare în privința inculpatului Onica Spiridon în baza art. 196 alin. (1) Cod penal, a apreciat superficial și neargumentat circumstanțele cauzei;

- depozițiile părții vătămate nu pot fi puse la baza unei sentințe de condamnare atât timp cât cele relatate constituie părerea acesteia proprie, care nu indică asupra faptului că inculpatul ar fi comis infracțiunea care i se încredințează mai multe probe certe care ar confirma deducțiile părții vătămate și martorilor la materialele cauzei lipsesc;

- automobilul de model „ZIL 131”, depistat în cadrul efectuării percheziției la locul unde Colesnic Andrei și Onica Spiridon și-au desfășurat afacerea, și care din spusele primului a fost procurat de ei pentru lucru, nu este acel automobil, ultimul având nr. de motor xxxxx, nr. caroserie xxxxx fiind în posesia lui Onica Spiridon din 06.03.2015 în baza procurii eliberate de Șchiopu V.

În acest sens, apărarea a indicat că Colesnic Andrei la etapa urmăririi penale a declarat că automobilul de model „ZIL” a fost procurat de la S. Ududovici doar din banii săi, iar ulterior a declarat că o parte din banii pentru procurarea automobilului

(inițial a declarat suma de 1200 euro, mai târziu suma de 1300 euro) i-au fost dați de inculpat.

La fel inițial partea vătămată Colesnic Andrei a declarat că nu a procurat de comun cu Onica lemne pentru a fi realizate persoanelor străine, ulterior declarând că au procurat lemne, însă nu poate spune în ce cantități, ceea ce denotă cu certitudine nesinceritatea declarațiilor pretinsei părți vătămate și pun la îndoială veridicitatea acestora.

Astfel, între inculpatul Onica Spiridon și partea vătămată Colesnic Andrei există raporturi juridice civile, nefiind dovedită latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii, iar litigiu dintre aceștia urma a fi soluționat într-un proces civil, fapt care atrage în mod incontestabil achitarea inculpatului potrivit art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală.

De asemenea, a sesizat instanța despre încălcările admise de partea acuzării la etapa urmăririi penale, fapt care a fost omis de prima instanță și care fiind stabilit ar fi dus la emiterea unei sentințe de încetare a procesului penal. Or, lui Onica Spiridon i-a fost atribuit statutul de bănuț la data când în privința acestuia a fost pornită urmărirea penală, 09.03.2015, ora 16:30, și nu la data aducerii la cunoștința ultimului a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț, 16.04.2015.

La 09.06.2015, după trei luni din data pornirii urmăririi penale, a expirat termenul de menținere a lui Onica Spiridon în calitate de bănuț și doar la 10.06.2015, după depășirea termenului legal de 3 luni, a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire a lui Onica Spiridon în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, care i-a fost adusă la cunoștință în aceeași zi.

A indicat că, ținând cont de principiul contradictorialității și a egalității părților în drepturi în procesul penal raportat la art.63 Cod de procedură penală, termenul de 3 luni este un termen de care urmează să țină cont procurorul, căruia îi aparține dreptul și obligația de punere sub învinuire în acest termen a persoanei bănuțite în săvârșirea vreunei infracțiuni. Dacă în acest termen nu se întreprinde acțiunea procesuală respectivă, după expirarea lui, apare dreptul bănuțului de a solicita scoaterea sa de sub urmărire penală, având temei de a considera că statul, în persoana procurorului, nu l-a găsit implicat în săvârșirea infracțiunii.

Astfel, acestea fiind stabilite și raportând la cele menționate prevederile art. 230 Cod de procedură penală, rezumă apelantul că ordonanța din 10.06.2015 de punere sub învinuire a lui Onica Spiridon este nulă. Iar deoarece ordonanța de punere a persoanei sub învinuire se consideră nulă, devin nule și toate celelalte acte procedurale, inclusiv judecarea cauzei și pronunțarea sentinței.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2020, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de către procuror și avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate, admis apelul avocatului Pruteanu Vasile, în numele inculpatului, casată integral sentința și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Onica Spiridon a fost achitat de învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

4.1. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a invocat că, prima instanță greșit a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului în baza art. 196 alin. (1) Cod penal, or această concluzie nu este fundamentată pe un cumul de probe

pertinente, concludente, utile și veridice, care ar corobora între ele, așa cum prevăd regulile de apreciere a probelor de la art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală.

Astfel, în opinia instanței de apel, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii de escrocherie în proporții deosebit de mari nu a fost demonstrată, nu a fost probată prin ansamblul de probe prezentate de către procuror și cercetate de instanța de apel, ceea ce determină necesitatea achitării acestuia.

Instanța de apel a remarcat, că în susținerea învinuirii, partea acuzării a prezentat spre cercetare următoarele probe care ar confirma faptele și vinovăția inculpatului: declarațiile părții vătămate Colesnic Andrei, declarațiile martorilor Deliu Anatolie, Basiul Vitalie, precum și probele scrise ordonanța de pornire a urmăririi penale din 09.03.2015 (f.d. 1, vol. I); procesul-verbal de confruntare între bănuitul Onica Spiridon și partea vătămată Ceașnic Andrei (f.d. 84-85, vol. I); procesul-verbal de verificare a declarațiilor martorului la fața locului din 26.05.2015 (f.d. 91, vol. I); ordonanța de recunoaștere în calitate de corp delict din 14.04.2015 (f.d. 73, vol. I).

De asemenea, în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, apărătorul inculpatului Onica Spiridon, Vasile Pruteanu a făcut referire la următoare materiale ale cauzei penale: procura din 08.10.2013 eliberată de către Ududovici Svetlana prin care ultimul a împuternicit pe Colesnic Andrei să vândă, să transmită în locațiune, să transmită în posesie și folosință temporară cu titlu gratuit camionul de model „ZIL 131H”, anul producerii 1997, motorul xxxxx, de culoare verde închis cu n/î xxxxx (f.d.17, vol. I), procesul-verbal de cercetare la fața locului.

În opinia instanței, împrejurările ce determină necesitatea achitării lui Onica Spiridon se constată prin totalitatea de probe prezentate de partea acuzării și partea apărării în cauză.

Descriind infracțiunea de escrocherie din punct de vedere teoretic, instanța de apel a considerat că în acțiunile inculpatului nu se regăsesc elementele infracțiunii imputate și acesta urmează a fi achitat de sub învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Totodată instanța de apel a relatat că, în ședința de judecată s-a demonstrat cu certitudine că între inculpat și partea vătămată există relații litigioase de natură juridică civilă și faptul, că inculpatul nu recunoaște învinuirea adusă și faptul că partea vătămată declară că inculpatul a însușit careva bunuri care-i aparțin deoarece acestea au fost procurate nemijlocit din banii săi proprii nu poate servi ca temei de acuzare a lui Onica Spiridon în dobândirea ilicită a bunurilor pretinse de partea vătămată, prin înșelăciune și abuz de încredere, în proporții deosebit de mari.

Caracterul civil al acestor pretenții a fost stabilit în speță, iar acuzarea nu a prezentat probe, ce ar confirma natura juridică penală a relațiilor stabilite între inculpat și partea vătămată.

Astfel, a relatat instanța de apel că, potrivit declarațiilor părții vătămate Colesnic Andrei date la urmărirea penală și în instanța de judecată urmează că, în scopul desfășurării unei activități de prelucrare a lemnului a convenit de comun acord cu inculpatul Onica Spiridon să deschidă o afacere în care ambii să investească pentru obținerea unui venit, aceștia urmând să procure utilajul necesar și să îl aducă în s. Măgdăcești, r. Criuleni pentru instalare.

La fel din declarațiile părții vătămate Colesnic Andrei urmează și faptul că camionul de model „ZIL” care-i aparține a fost procurat din mijloace financiare comune cu ale inculpatului Onica Spiridon, ultimul investind pentru procurarea acestuia suma de 1200 euro iar el, suma de 1800 euro, însă din rechizitoriul urmează că camionul de model „ZIL” a fost procurat din mijloace financiare în sumă de 60 000 lei, bani care aparțin doar părții vătămate.

Instanța de apel a accentuat că din declarațiile martorului Lupu Sergiu audiat în ședința instanței de fond, se confirmă cu certitudine faptul că Onica Spiridon și Colesnic Andrei gestionau împreună o afacere de prelucrare a lemnului, Lupu Sergiu muncind în atelierul acestora pentru o perioadă de 3 luni, iar pentru munca făcută a fost achitat de partea vătămată Colesnic Andrei.

În concluzie, instanța de apel a menționat că, probele prezentate de către acuzare se exprimă sub forma unor situații de fapt prin care se subînțelege o altă împrejurare, care la rândul său, nu dovedește direct vinovăția inculpatului și nici nu se coroborează cu alte probe din care ar rezulta participarea acestuia la săvârșirea faptei imputate, astfel învinuirea inculpatului este întemeiată pe presupuneri, iar probarea învinuirii provoacă dubii cu privire la vinovăția inculpatului în săvârșirea faptei imputate.

Instanța de apel a mai menționat că, partea vătămată Colesnic Andrei împreună cu inculpatul Onica Spiridon au decis să deschidă o afacere de prelucrare a lemnului, fiecare dintre ei contribuind cu bani din care au procurat instrumente și alte obiecte necesare activității, însă ulterior Colesnic Andrei a plecat luând cu el o parte din bunurile procurate și anume camionul de model „ZIL” și fereastră cu panglică, acest fapt fiind confirmat și prin declarațiile martorilor Onica Vasile și Onica Ana.

În consecință instanța de apel a reflectat că învinuirea adusă lui Onica Spiridon nu își găsește confirmare în materialele cauzei, or, inculpatului i se impută escrocheria comisă prin înșelăciune și abuz de încredere, care nu a fost dovedită în ședința de judecată.

În contextul pronunțării soluției de achitare, instanța de apel a ajuns la concluzia de a lăsa acțiunea civilă fără examinare.

5. Recurs ordinar, în termen au declarat procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin și avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate Colesnic Andrei.

5.1. Procurorul, invocând temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului titularul a reiterat argumentele expuse în apelul acuzării, suplimentar invocând că instanța de apel nu s-a pronunțat motivat asupra nici unuia dintre afirmațiile procurorului-apelant.

La fel, acuzarea a considerat că instanța de apel și-a întemeiat concluzia predominant doar în baza declarațiilor inculpatului, fără a ține cont de faptul că versiunea acestuia este combătută prin probele administrate de către acuzare și cercetate de către instanța de apel, care nu au fost apreciate în conformitate cu prevederile art. 100-101 Cod de procedură penală.

Astfel, vinovăția inculpatului este dovedită prin declarațiile părții vătămate Colesnic Andrei, prin declarațiile martorilor Deliu Anatolie, Basiul Vitalie, precum și prin probele scrise, anexate la dosar.

5.2. Avocatul Dumneanu Radu prin recursul ordinar declarat în numele părții vătămate Colesnic Andrei, invocând prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Onica Spiridon să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal precum și admiterea integrală a acțiunii civile, arătând argumente identice recursului ordinar al procurorului.

6. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08 iunie 2021 au fost admise recursurile ordinare, casată total decizia și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

6.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de recurs ordinar a indicat că sunt prezente erorile de drept invocate de recurenți deoarece instanța de apel:

- nu a cercetat probele prezentate sub toate aspectele, nu le-a verificat și analizat prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu – din punct de vedere al coroborării acestora;

- nu și-a motivat soluția adoptată;

- nu a făcut o analiză minuțioasă a chestiunilor de fapt criticate de acuzare și astfel nu a soluționat fondul apelurilor declarate.

7. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2022 au fost respinse ca nefondate apelurile și menținută sentința fără modificări.

7.1. Rejudecând cauza, instanța de apel a constatat că la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpatul Onica Spiridon a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 196 alin. (1) Cod penal pentru care a fost condamnat, fiindu-i stabilită o pedeapsă echitabilă.

Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea probelor acumulate care au fost corect apreciate, fiind respectate prevederile art. 101 Cod procedură penală.

Astfel, cu toate că inculpatul nu a recunoscut vina, vinovăția acestuia și-a găsit confirmare prin declarațiile părții vătămate Colesnic Andrei, martorilor Dediu Anatolie, Lupu Sergiu, Basiul Vitalie, Lesnic Viorel precum și prin mijloacele materiale de probă cum ar fi: ordonanța de pornire a urmăririi penale din 09.03.2015 (f.d. 1), procesul-verbal de confruntare între bănuitul Onica Spiridon și partea vătămată Colesnic Andrei din 24.04.2015 (f.d. 84-85), procesul-verbal de verificare a declarațiilor martorului la fața locului din 26.05.2015 (f.d. 97), ordonanță de recunoaștere în calitate de corp delict din 14.04.2015 (f.d. 73).

La caz, nu pot fi reținute elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, or potrivit declarațiilor inculpatului precum și a părții vătămate, părțile de comun acord, au demarat o afacere comercială în scopul desfășurării unei activități economice, care să aducă profit pentru ambii. În acest scop, au fost procurate bunuri materiale din banii comuni și deoarece au început a întâmpina dificultăți în desfășurarea afacerii, au decis să înceteze colaborarea.

Potrivit prevederilor legale la data când se pretinde ca a fost comisă infracțiunea, escrocheria era definită ca dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere.

Potrivit practicii judiciare primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc..

Această tălmăcire a art. 190 Cod penal stabilește o deosebire clară între escrocherie și componența infracțiunii prevăzută de art. 196 cauzarea de daune materiale prin înșelăciune și abuz de încredere, or între partea vătămată și inculpat exista o tranzacție, încheiată în mod verbal.

La caz, corect s-a constatat că lipsește latura obiectivă a infracțiunii prevăzută de art. 190 Cod penal și anume dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, or prin dobândire ilicită a bunurilor se înțelege un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține transmiterea voită în proprietate, deținere, posesie a unui bun sau alte valori străine.

Pentru existența infracțiunii de escrocherie era necesar ca victima Colesnic Nicolaie să fi fost indus în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a situației și împrejurărilor cu privire la demararea afacerii, iar acțiunile inculpatului Onica Spiridon, urmau să se caracterizeze prin lipsa intenției de a-și onora obligațiile, circumstanță absentă în speța dată, or din declarațiile părților rezultă că inculpatul desfășoară activitatea economică inițiată împreună cu Colesnic Andrei pînă în prezent.

Prin înșelăciune se înțelege o acțiune frauduloasă de amăgire ori inducere în eroare a victimei prin prezentarea ca adevărate a unei fapte mincinoase sau ca mincinoase a unei fapte adevărate în momentul dobîndirii (adică trecerii în posesie) a bunurilor.

Abuzul de încredere are la bază relațiile interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au în suport relații de prietenie, de serviciu, de afaceri etc, care, cunoscând o anumită evoluție și avînd amprenta încrederii, sunt exploatate cu rea-voință. Aptitudinea unui mijloc sau metode de a induce în eroare depinde și de personalitatea victimei, de gradul de instruire și educație, de mediul din care provine, de starea psihică în care se găsea în momentul săvârșirii faptei.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele speței și din probele administrate, rezultă că partea vătămată nu a fost înșelată în nici un mod, dusă în eroare de către inculpat, la momentul transmiterii bunurilor și acestuia nu i-a fost abuzată încrederea la acel moment, condiție necesară în cazul unui act de escrocherie.

În cazul escrocheriei, elementul subiectiv al acestei infracțiuni constă în intenția directă. Autorul este conștient că induce în eroare și că prin acest fapt produce o pagubă, în vederea realizării unui folos material injust (intenție calificată prin scop), autorul urmărind obținerea unui profit în dauna patrimoniului altei persoane, fapt care nu poate fi stabilit în acțiunile inculpatului la momentul încheierii primirii bunurilor pe terenul care-i aparținea, or după demararea activității economice părțile au desfășurat activitate comună și au abținut profit.

Cu toate că, infracțiunea prevăzută la art. 196 Cod penal, se, apropiere, prin modul de săvârșire, pe care îl alcătuiește acțiunea de înșelăciune sau de abuz de încredere, totuși obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale cu privire la patrimoniu, care au în conținutul lor un drept de creanță. Totodată, obiectul juridic secundar îl formează relațiile sociale cu privire la buna-credință și la minimul necesar de încredere.

Obiectul material al cauzării de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere se prezintă în mod diferit, în funcție de modalitatea faptică prin care se exprimă fapta prejudiciabilă.

Raportând speța dată la conținutul structural al laturii obiective a infracțiunii prevăzută de art. 196 Cod penal, urmează a fi reținute ca componente:

fapta prejudiciabilă care constă din: a) acțiunea sau inacțiunea principală de cauzare a daunelor materiale; b) acțiunea sau inacțiunea adiacentă care se exprimă în înșelăciune sau abuz de încredere;

Analizând natura acțiunilor inculpatului, instanța de fond corect a reținut că în acțiunile acestuia s-a conturat un abuz de încredere, acordată lui de către Colesnic Nicolaie, în timpul activității lor economice comune, acesta profitând de bunurile procurate împreună, pe care el le exploata în vederea îndeplinirii scopurilor antreprenoriale, a refuzat să-i restituie părții vătămate acea parte din bunuri, care partea vătămată pretindea că-i aparțin.

urmări prejudiciabile sub formă de daune materiale. Prejudiciul material cauzat părții vătămate, evaluat de către aceasta la suma de 222 595 lei. Cît privește acest aspect al laturii obiective, instanța a apreciat critic valoarea prejudiciul indicat de către partea vătămată și anume costul bunurilor rămase pe teritoriul, unde se desfășura activitatea, or însăși aceasta declară că pentru procurarea bunurilor ambii au împrumutat bani, precum și martorii declară afacerea de prelucrare a lemnului era condusă de către ambii.

legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile, la caz fiind reținut ca consecințe a faptului că inculpatul a refuzat să transmită părții vătămate bunurile, care se află pe teritoriul și în încăperea sa cauzarea prejudiciului invocat în rechizitoriu.

circumstanțe: dacă fapta nu constituie o însușire (adică să nu fie întrunite cumulativ semnele constitutive ale noțiunii de sustragere).

În acest context, a fost apreciat ca nefondat argumentul procurorului despre faptul că inculpatul a însușit pentru sine bunurile ce ar fi aparținut în exclusivitate părții vătămate, or din circumstanțele cauzei și anume din declarațiile părții vătămate rezultă că pentru procurarea a/m ZIL de la Ududovici S. o parte din bani (1200 euro - 1300 euro) i-au fost dați de către inculpat, respectiv asupra acestor bunuri aveau dreptul de proprietate atât partea vătămată cît și inculpatul, or acestea

au fost procurate de către ambii în vederea demarării unei afaceri economice comune.

Pe cale de consecință, inculpatul s-a folosit de bunurile comune în vederea tragerii de foloase patrimoniale, săvârșită contrar intereselor coproprietarului acestor bunuri și în interesele personale ale sale, în contradicție cu condițiile tranzacției dintre el și partea vătămată, în mod gratuit, în lipsa unei contraprestații corespunzătoare.

Primul tip al acestei modalități faptice se exprimă în folosința ilicită a bunurilor mobile ale altuia (care au fost încredințate făptuitorului), urmată de trecerea în folosul său a profitului obținut care trebuia să fie distribuit proprietarului conform cotei lui de participare, pentru exploatarea mijloacelor de transport, a utilajelor, etc.

La fel, a fost atestată prezența în acțiunile inculpatului a semnelor infracțiunii prevăzute de art. 196 Cod penal și prin faptul că, în rezultatul înțelegerii dintre el și partea vătămată, care i-a pus la dispoziție bunurile, acesta prin comportare necorectă, abuzivă și păgubitoare a trecut bunurile integral în propria sa stăpânire.

Pornind de la deosebirea principală dintre infracțiunea prevăzută la art. 196 Cod penal și escrocherie, care constituie mecanismul cauzării de către făptuitor a prejudiciului patrimonial și anume, se atestă necompletarea masei patrimoniale a victimei, adică păstrarea volumului acestei mase la nivelul de până la săvârșirea infracțiunii, în pofida faptului că, dacă s-ar respecta masa patrimonială a victimei ar fi urmat să sporească. În opoziție, în cazul escrocheriei, are loc reducerea masei patrimoniale a victimei, pe atât cât crește masa patrimonială a făptuitorului.

Prin urmare, în acțiunile inculpatului este prezentă cauzarea producerii prejudiciului patrimonial sub forma venitului ratat de către partea vătămată în legătură cu exploatarea bunurilor conform cotei sale părți din bunuri, or între acestea s-au format relații specifice unui contract de societate civilă.

Latura subiectivă a acțiunilor inculpatului se caracterizează prin scopul de profit al acestuia.

Totodată, instanța a apreciat critic și concluziile apărării despre faptul că a/m de model „ZIL 131,” depistat în cadrul efectuării percheziției nu este automobilul indicat de către Colesnic Andrei și că acesta este automobilul pe care inculpatul l-a procurat de la Schiopu V. la 06 martie 2015 în temeiul procurii.

De asemenea, instanța de fond corect a respins și afirmațiile avocatului despre aprecierea critică a declarațiilor martorului Basiul Vitalie, despre care se motivează că este interesat în rezultatul final pe cauza penală, el fiind nemijlocit persoana care a contrasemnat raportul de expediere a procesului penal procurorului cu propunerea înaintării învinuirii și trimiterii cauzei în instanța de judecată (f.d 107), or acesta a fost audiat doar asupra procesului de efectuare a percheziției pe teritoriul lui Onica Spiridon, situație admisibilă în conformitate cu prevederile art. 90 alin. (3) pct. 4) Cod de procedură penală, în temeiul căruia reprezentantul organului de urmărire penală, - cu privire la circumstanțele care le-au devenit cunoscute în legătură cu exercitarea de către ei a atribuțiilor lor procesuale, cu excepția cazurilor de ... de cercetare a probelor dobândite prin intermediul lor.

La fel, instanța de fond corect a apreciat critic și declarațiile martorilor Onica Ana și Onica Vasile, prin care se declară că inculpatul și partea vătămată au deschis neoficial o afacere, însă după ce între aceștia au apărut neînțelegeri, din care au

procurat instrumente și alte lucruri necesare pentru activitate, Colesnic Andrei și-a luat partea sa din instrumente și lucrurile procurate împreună, or aceștia sînt rudele apropiate a le inculpatului, care sînt dispuși să țină o poziție de apărare a acestuia.

Argumentele avocatului Vasile Pruteanu de încălcare a prevederilor art. 63 Cod de procedură penală, instanța de apel le-a apreciat ca nefondate deoarece încălcări de procedură nu au fost stabilite.

În acest sens, s-a menționat că la 09.03.2015, a fost emisă ordonanță de urmărire penală (f.d. 1, vol. I). La 05.04.2015 a fost emisă ordonanța cu privire al prelungirea termenului de urmărire penală pe cauza nr. 2015210119 (f.d. 6, vol. I). La 16 aprilie 2015 a fost emisă ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuț pe Onică Spiridon (f.d. 75, vol. I). La 10.06.2015, a fost emisă ordonanța de prelungire a termenului de urmărire penală pe cauza nr. 2015210119 până la 30.06.2015 (f.d. 108, vol. I) și tot la 10.06.2015 a fost emisă ordonanța pus sub învinuire Onica Spiridon (f.d. 110, vol. I).

Totodată, conform art. 60 alin. (1) lit. a) și alin. (2) Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au *expirat 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare, iar prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și pînă la data rămîinerii definitive a hotărîrii instanței de judecată.*

Conform art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, *în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute de art.53-60 din Codul penal, instanța prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.*

Astfel, infracțiunea de care este învinut inculpatul Onica Spiridon, prevăzută de art. 196 alin. (1) Cod penal, la data săvârșirii ei – luna mai 2014 – prevedea ca pedeapsă amendă în mărime de până la 550 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, respectiv, conform clasificăției infracțiunilor prevăzută de art. 16 Cod penal, este o infracțiune ușoară.

Din materialele cauzei penale rezultă că, infracțiunea a fost săvârșită în perioada lunilor iunie 2013 – mai 2014, dată de la care au expirat mai mult de 2 ani.

Astfel, instanța de fond corect a constatat că la cauză sunt prezente circumstanțe care impun încetarea cauzei penale de învinuire a lui Onica Spiridon în baza art. 196 alin. (1) Cod penal pe motivul expirării termenului de tragere la răspundere penală.

De asemenea, acțiunea civilă corect a fost soluționată, or conform art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, *în cazuri excepționale cînd, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amînată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.*

La caz, cercetînd înscrisurile anexate la acțiunea civilă, raportînd-o la circumstanțele cauzei, instanța de fond corect a constat că acțiunea civilă urmează a fi admisă în principiu și lăsată spre soluționare în ordinea procedurii civile, or în cadrul dezbaterilor judiciare la caz a fost stabilit faptul că pentru procurarea bunurilor indicate de către partea vătămată Colesnic Andrei a participat cu o anumită cotă bănească și inculpatul Onica Spiridon, iar în timpul cît acestea au

desfășurat activitate economică, Colesnic Andrei era responsabil de veniturile realizate.

Mai mult ca atât, unele dintre bunurile solicitate de către Colesnic Andrei, există în prezent și sînt recunoscute ca corpuri delictive la cauză. Respectiv, este necesar determinarea valorii bunurilor existente și, respectiv, determinarea valorii bunurilor care nu pot fi revindecate, acestea urmînd a fi revendicate în conformitate cu prevederile legii civile și a condițiilor contractului de societate civilă.

8. Împotriva deciziei recursuri ordinare declară procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate Colesnic Andrei și avocatul Pruteanu Vasile, în numele inculpatului Onica Spiridon.

8.1. Procurorul Plîngău Alexandru, invocând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului titularul reiterează argumentele expuse în apelul și recursul ordinar anterior depuse de acuzare (a se vedea pct. 3.1. și 5.1. a prezentei hotărâri), suplimentar invocând că, rejudecând cauza, instanța de pale nu a îndeplinit indicațiile obligatorii ale instanței de recurs reflectate în partea descriptivă a deciziei Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08 iunie 2021.

8.2. Avocatul Dumneanu Radu prin recursul ordinar declarat în numele părții vătămate Colesnic Andrei, invocând prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Onica Spiridon să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal precum și admiterea integrală a acțiunii civile, arătând argumente identice apelului și recursului ordinar declarat anterior (a se vedea pct. 3.2. și 5.2. a prezentei hotărâri).

8.3. Avocatul Pruteanu Vasile prin recursul ordinar declarat în numele inculpatului Onica Spiridon, invocând prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care procesul penal intentat în privința lui Onica Spiridon să fie încetat sau să fie adoptată o hotărâre de achitare, arătând argumente identice apelului (a se vedea pct. 3.3. a prezentei hotărâri).

9. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință nu a fost depusă.

10. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Cu titlu preliminar, Colegiul menționează că titularii recursului ordinar s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au depus cererile în termen.

În continuare, se menționează că instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

La caz, titularii cererilor de recurs ordinar subscriu prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 12) Cod de procedură penală, potrivit cărora *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, nu au fost întrunite elementele infracțiunii și faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită.*

Analizând argumentele fixate în recursurile ordinare, în raport cu materialele dosarului, Colegiul Penal lărgit constată că instanța de apel, adoptând soluția de menținere a sentinței, a admis erori de drept care impun implicarea instanței de recurs.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că potrivit jurisprudenței constante, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: *dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări.*

Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei.

Respectiv, la judecarea apelului, instanța este în drept să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță precum și să administreze probe noi, pentru elucidarea adevărului și pentru formularea unei concluzii temeinice vis-a-vis de acuzația imputată inculpatului prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței.

Pentru corectitudinea judecării prezentei cauze, este imperios de a supune analizei și aprecierii toate probele acumulate în dosar. De altfel, în cadrul cercetării judecătorești se administrează probe anume pentru lămurirea faptelor și împrejurărilor importante, sub toate aspectele, în condiții de nemijlocire, publicitate și contradictorialitate, în scopul perceperii directe a probelor de către instanța de judecată pentru formularea opiniei asupra învinuirii aduse unei persoane.

Din dispozițiile art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță, putând da o nouă apreciere probelor și fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, pornind de la faptul că apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept și declanșează o continuare a judecării cauzei în fond, producând un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat, Colegiul penal reține că, în cauza dată, instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege.

Într-un prim aspect se menționează că, la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 și art. 397 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

În conformitate cu prevederile art. 394 alin. (1) pct. 1) și 5) Cod de procedură penală, *partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii și numai după aceia se indică încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, motivele pentru modificarea învinuirii dacă la judecată s-a efectuat așa ceva.*

La caz aceste prescripții legale nu au fost respectate de prima instanță la întocmirea sentinței adoptate în cauza penală a lui Onica Spiridon.

Asupra celor constatate supra, Colegiul reține că, prima instanță în partea descriptivă a sentinței a indicat că *„Onica Spiridon se învinuiește că el în perioada iulie 2013–mai 2014, având scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul că dorește să inițieze o afacere cu scop de profit, aflându-se în s. Măgdăcești, r. Criuleni, a însușit de la Colesnic Andrei: un camion de model „ZII 131 H”, cu n/î xxxxx, care valorează suma de 60 000 lei, un ferestruu cu panglica „Nominal” cu preț de 137 140 lei, un alt utilaj de prelucrare a lemnului fără denumire ce valorează suma de 10 000 lei și metal în sumă de 15 455 lei, prin ce a cauzat părții vătămate Colesnic Andrei un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă de 222 595 lei.*

Aceste acțiuni ale lui Onica Spiridon au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari.*

Ulterior, prin ordonanța procurorului din 01.07.2019, din considerentul că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 s-au modificat prevederile art. 190 în dispoziția aliniatului (1), a fost completată învinuirea, Onica Spiridon **fiind învinuit** că el în perioada iulie 2013–mai 2014, ilegal, având scopul dobândirii ilicite prin inducerea în eroare a persoanei, prin prezentarea ca adevărate a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să inițieze o afacere cu scop de profit, aflându-se în s. Măgdăcești, r. Criuleni, a însușit de la Colesnic Andrei un camion de model „ZIL 131 H” cu nr. de înmatriculare xxxxx, care valorează 60 000 lei, un ferestruu cu panglică „Nominal” cu preț de 137 140 lei, și un utilaj de prelucrare a lemnului fără denumire ce valorează suma de 10 000 lei și metal în sumă de 15 455 lei, cauzându-i astfel părții vătămate Colesnic Andrei un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă de 222 595 lei.

Aceste acțiuni ale lui Onica Spiridon au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari, iar prima instanță – în baza art. 196 alin. (1) Cod penal – cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.”.*

Tot aici, Colegiul atestă că art. 325 Cod de procedură penală obligă instanțele să judece cauza numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, modificarea învinuirii admitându-se numai dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare, iar modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de art. 326 Cod de procedură penală.

La caz, aceste prevederi legale nu au fost respectate și judecarea cauzei a avut loc cu încălcarea limitei învinuirii deoarece:

Onica Spiridon a fost pus sub învinuire și trimis în instanță în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari.*

Ulterior această învinuire a fost completată, *prin ordonanța procurorului din 01.07.2019, din considerentul că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 s-au modificat prevederile art. 190 în dispoziția aliniatului (1), acțiunile lui Onica Spiridon fiind încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – escrocherie, adică, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari.*

Prima instanță, judecând cauza, a recalificat acțiunile inculpatului în baza art. 196 alin. (1) Cod penal – *cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.*

Potrivit proceselor-verbale ale ședințelor de judecată, acuzatorul de stat și-a susținut poziția prin învinuire pe tot parcursul judecării cauzei, iar apărarea a pledat pentru soluția de achitare.

Făcând o analiză asupra modului în care prima instanță a reîncadrat acțiunile inculpatului Onica Spiridon învinuit de comiterea infracțiunii de escrocherie în proporții deosebit de mari în baza unei alte infracțiuni, și anume cea de cauzare de daune materiale în proporții mari, deducem, prin prisma art. 325 alin. (2) Cod de procedură penală, că instanța a respectat doar o condiție impusă schimbării încadrării juridice: nu a agravat situația inculpatului, întrucât infracțiunea reținută în seama lui Onica Spiridon este o infracțiune ușoară, spre deosebire de cea incriminată care constituie o infracțiune deosebit de gravă. Cealaltă condiție prescrisă de prevederile art. 325 alin. (2) Cod de procedură penală cu siguranță nu a fost respectată, or, în sarcina inculpatului nu s-a reținut o eventuală infracțiune de cauzare de daune materiale în proporții mari, rechizitoriul, ordonanța procurorului din 01.07.2019 și examinarea cauzei de către prima instanță vizau infracțiunea de escrocherie în proporții deosebit de mari.

Din aceste rațiuni, schimbarea încadrării juridice a faptei (încadrare care nu a constituit obiect al cercetării judecătorești) de către prima instanță în timpul deliberării este pe bună dreptate surprinzătoare pentru inculpat, întrucât nu a constituit obiect al cercetării judecătorești și al dezbaterilor judiciare, și, pe cale de consecință, era prea târziu pentru exercitarea dreptului la apărare (*hotărârea CtEDO Pélissier și Sassi versus Franța*).

În continuare, fiind sesizată cu apel de către acuzare și apărare, instanța nu a reacționat, în modul prevăzut de lege, asupra acestei erori de drept, repetând-o întocmai, nu a desființat sentința, nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, nu a *descriș fapta criminală, considerată ca fiind dovedită*.

Mai mult, instanța de apel nu a restabilit echitatea procedurii, or nu a audiat inculpatul asupra noii încadrări juridice imputabilă de către prima instanță, el susținând doar că „*Învinuirea îi este clară*” (f.d. 191, vol. II).

Așadar, procedura în apel nu a fost de natură să producă efecte juridice garanțiile procesuale ce emană din dreptul generic la un proces echitabil garantat de art. 6 CoEDO.

Drept consecință, Colegiul menționează că abordarea instanțelor ce au judecat fondul este una incorectă și situația descrisă mai sus echivalează cu nesoluționarea fondului cauzei și servește temei pentru casarea hotărârii, instanța de recurs fiind în imposibilitate de a trage concluzii privitor la corectitudinea soluției adoptate de către instanța de apel.

În al doilea rând, dispozitivul hotărârii se întocmește în conformitate cu prevederile art. 395, 398 și 417 Cod de procedură penală. El este o parte esențială a hotărârii și reprezintă ceea ce instanța a adoptat și pronunțat, fiind necesar ca acesta să coreleze cu motivarea soluției, să fie concis, explicit și categoric.

În speță, prima instanță a hotărât să-l recunoască vinovat pe Onica Spiridon în baza art. 196 alin. (1) Cod penal și să înceteze procesul penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a făcut referire la art. 389 Cod de procedură penală, coroborat cu art. 60 alin. (1) lit. a) și alin. (5) Cod penal (a se vedea pct. 7.7 și 10 a sentinței).

Fiind sesizată cu apel, instanța de apel a menținut această statuare a primei instanțe, indicând la prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, coroborat cu art. 60 alin. (1) lit. a) și alin. (5) Cod penal (a se vedea pct. 50-55 a deciziei).

La acest capitol, Colegiul reține că încetarea procesului în cazul intervenirii termenului de prescripție, la etapa urmăririi penale (art. 275 Cod de procedură penală) cât și la cea de judecare a cauzei (art. 332 Cod de procedură penală), e posibil doar cu acordul persoanei aflate pe banca de acuzare.

Din interpretarea normelor procesual-penale (art. 350 Cod de procedură penală), rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară), iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală.

În conformitate cu prevederile art. 391 Cod de procedură penală, *sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: 1) lipsește plîngerea părții vătămate, plîngerea a fost retrasă sau părțile sau împăcat; 2) a intervenit decesul inculpatului; 3) persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală; 4) există o hotărîre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă; 5) există o hotărîre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a*

persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal; 6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și 7) în cazurile prevăzute în art.54-56 Cod penal.

Potrivit art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, *sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazul expirării termenului de prescripție.*

În speță, aceste prescripții de drept nu au fost întocmai respectate de către prima instanță, deoarece a desfășurat cercetarea judecătorească, or inculpatul nu a recunoscut vina și au fost cercetate nemijlocit și contradictoriu probele administrate de părți (a se vedea procesele-verbale ale ședințelor de judecată întocmite de prima instanță).

Totodată, inculpatul nu și-a dat acordul la încetarea procesului penal în temeiul intervenirii prescripției tragerii la răspundere penală, or la materialele cauzei nu este anexat un asemenea act.

Așadar, odată ce prevederile art. 332 Cod de procedură penală nu sunt aplicabile, iar art. 391 Cod de procedură penală nu prevede cazul încetării procesului penal pe motiv de intervenire a prescripției de tragere la răspundere penală, prima instanță urma a aplica prevederile art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, fără a înceta procesul penal.

În continuare, adoptând soluției de menținere a sentinței, instanța de apel a preluat o abordare incorectă, ce contravine prevederilor art. 391 și 394 Cod de procedură penală, or ea era obligată să desființeze hotărârea și să judece cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

În al treilea rând, atât prima instanță cât și cea de apel nu au acordat deplină eficiență prevederilor legale transpuse în dispoziția art. 101 Cod de procedură penală.

În speță, instanța de recurs constată că, instanța de apel nu a acordat deplină eficiență prevederilor legale transpuse în dispoziția art. 101 Cod de procedură penală, potrivit căreia *fiecare probă administrată de părți trebuie să fie verificată și apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și că nici o probă nu are o valoare dinaintea stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată.*

În sensul celor constatate, Colegiul, reținând prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu

confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Mai mult, justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate după pertinenta, concludența și utilitatea acestora. De menționat că proba trebuie apreciată și după veridicitatea acesteia. Veridicitatea probelor poate fi caracterizată ca o corespundere a datei de fapt examinată de către instanță cu realitatea pe care aceasta o probează.

Toate probele în ansamblu sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, cu respectarea art. 101 Cod de procedură penală.

În plus, doar simpla enumerare a probelor, fără coroborarea lor, nu reprezintă efectuarea procesului de apreciere a probelor, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, iar hotărârea este bazată pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele.

Totodată, în lumina practicii CtEDO, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză.

Contrar celor relatate mai sus, la caz, atât prima instanță cât și cea de apel doar a enumerat și descris probele administrate pe întreg procesul penal și s-a pronunțat insuficient de clar asupra admisibilității sau inadmisibilității probelor administrate și cercetate, selectiv reținând conținutul unor probe la formarea concluziilor sale, fără a efectua o analiză amplă, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, în ansamblu prin coroborare lor, ținând cont și de alte aspecte ce rezultă din conținutul ansamblului probator, efectuând o analiză și motivare neconvingătoare a concluziilor sale, deviind astfel de la cerințele prevăzute de art. 384-397 Cod de procedură penală.

Concomitent, instanțele nu au făcut o coroborare între probele administrate, or în partea descriptivă a hotărârilor doar au fost enunțate probele, descriindu-se conținutul acestora, fără a fi indicat ce confirmă acestea.

În al patrulea rând, în lumina practicii CtEDO, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză (*hotărârea Fomin versus Republica Moldova*).

Dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (*hotărârea CtEDO Achina versus Romania*). Totodată, deși instanțele nu sunt obligate să se expună asupra motivelor de respingere a fiecărui argument a unei părți (*hotărârea Ruiz Torija versus Spania*), acestea nu sunt

scutite de obligația de a examina în modul corespunzător principalele motive invocate și de a le da un răspuns (hotărârea *Moreira Ferreira versus Portugalia*).

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală *instanța de apel, judecând apelul, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel*, ele constituind fondul apelului și acestea trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, fiind confruntate cu întreg materialul probator al cauzei.

În acest sens se atestă că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea argumentelor invocate de apelanți prin formularea unui răspuns la fiecare argument, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

În speță, instanța de apel printr-o motivare insuficientă și în termeni generali, vagi, s-a expus asupra argumentelor apelanți.

La acest capitol se reține că, instanța de apel s-a expus doar câte asupra unei afirmații a apelanților cum ar fi:

- afirmația procurorului că inculpatul a însușit bunuri (a se vedea pct. 35 a deciziei recurate);
- afirmația avocatului Duminenau Radu privitor la acțiunea civilă (a se vedea pct. 56-61 a deciziei recurate);
- afirmației avocatului Pruteanu Vasile referitor la încălcarea prevederilor art. 63 Cod de procedură penală (a se vedea pct. 48-49 a deciziei recurate),

celelalte argumentele lăsându-le fără apreciere.

Prin urmare, motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a admite a recursurilor.

În al cincilea rând instanța de apel nu a respectat procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs (art. 436 Cod de procedură penală), or cum rezultă din materialele cauzei penale situația de fapt ce a existat la soluționarea recursurilor a rămas aceeași, iar lecturând textul hotărârii recurate se constată că instanța de apel rejudecând cauza a omis a se expune asupra erorilor de drept depistate în procesul judecării apelurilor (a se vedea în acest sens pct. 6.1. a prezentei hotărâri).

Împrejurările expuse atestă că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs*.

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO, rezultă că atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să

le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic-inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, admise de către instanța de apel, constituie erori de drept și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată

11. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, avocatul Dumneanu Radu, în numele părții vătămate Colesnic Andrei și avocatul Pruteanu Vasile, în numele inculpatului Onica Spiridon, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2022 în cauza penală privindu-l pe **Onica Spiridon XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată și pronunțată integral la 27 decembrie 2022.

Președinte

DIACONU Iurie

Judecători

CATAN Liliana

BOICO Victor

PLĂMĂDEALĂ Ghenadie

BEJENARU Iurie